

TRẦN - MINH KHỔ CHUỐI

Tân soạn : NGUYỄN-VĂN-KHÓE

Đầy trời sương sớm nắng trưa, Mưa chàng đất thấm, gió đưa cảnh vàng.
Cho hay thiên-địa tuần-huần, Thanh suy bì thời là đang xưa nay.
Giàu đừng phú khó mới hay, Chớ xem ấu lạnh mà hoài nghĩa nhân.
Tiền tài là của phù-ván, Đến con trút sạch nợ trần ra chi.
Nầy gương nhân-sự còn ghi, Khả xem cho hẳn rồi thì lánh xa.
Rằng : Xưa tại quận Sơn-la, Có quan tể-tướng tên là Trần-Công.
Võ-văn thao lược lão thông, Cục vị không trẻ nổi giồng lo rjèng.
Ông bà làm phúc làm duyên, Mở lòng bố-thí mây thiên bạc vàng.
Cửa nhà ruộng đất dư ngân, Tâm hành chánh đạo nào mạng có không.
Nghe đồn am-tự linh thông, Phật hàng giảng thế cửa không trị đời.
Chẳng nài non nước xa khơi, Ông bà dốc chí đến nơi kiển nguyên.
Tình cờ vào chốn am tiền, Gặp quan thi-vệ ở miền trào ca.
Cũng vì vô hậu truyền gia, Ông bà tìm đến phát tòa cầu duyên.
Cho hay đồng bịnh tương liên, Hai người khi ấy kết nguyên cùng nhau.
Đầu sao biến sự thế nào, Hiềm nguy không phụ, nghèo giàu chẳng quên.
Nhược bằng thai sản đôi bên, Sanh ra trai gái kết nên vợ chồng.
Đôi dang giao ước đã xong, Bái từ Phật điện thầy đồng hồi gia.
Lòng thành thấu đến Thích-Ca, Hai bà trở lại đều là thọ thai.
Trần-Công mừng rỡ lắm thay, Cứ tuôn tiền bạc thí hoái cho dân.
Đêm ngày cầu khẩn ân cần, Xin sanh nam tử khỏi phần cục côi.
Trần-thị rằng : Hối ông ôi, Ước chỉ tôiặng sanh đôi một lần.
Một trai một gái cân phân, Gái trai khôn lớn dựng phần hiền vinh.
Trai thì văn võ cho tinh, Chấn dân lúc thanh trị bình con loạn.
Gái thời lập hội lầu vàng, Kén trang võ tướng kén hàng văn gia.
Ông rằng : Mụ ước sa đà, Một lần mười đứa kẻo bà non nao.
Hình dung như nhái dưới ao, Phút buống lời nói tâm phào trái tai.
Một con e mụ nhậy mai, Nhiều con ắt mụ rụng hai cái giò.
Bà rằng, Ông chớ so đo, Lòng tôi mây động đề lo thai kỳ.
Hối quần rước mụ tức thì, Phút bà sanh dựng nam nhi một chàng.
Mi thanh mục-tú xuê-xang, Mặt in khối tuyết xem cang lịch xính.
Đặt tên cho trẻ Trần-Minh, Ông bà nuôi dưỡng giữ gìn kỹ-cang.
Nói qua-bà Thị-vệ quan, Cũng sanh ra dựng một trang má đào.
Hình dung trông bất ngạt ngáo, Mây như lá liễu mắt sao chói lò.
Mặt trông như ngọc Biện-Hóa, Mỏi sơn sắc sảo rắng ngà long lanh.
Trai xem khắp hết thị thành, Không ai mà dựng lịch thanh bằng nàng.
Ông bà yêu quá ngọc vàng, Đặt tên Đệ-Nhứt khoe khoan sắc tài.
Lớn lên mọi việc đều hay, Thánh-kính hiền truyện thì bài lão thông.
Cuộc đời phong võ khó phòng, Nào lay mãi số Trần-Công châu trời.

Trần-Minh nước mắt tuôn rơi, Đau lòng tử biệt lắm lời than van.
Trần-thị chỉ xiết đoạn tràng, Ôm chông nhìn trẻ khóc than suốt ngày.
Trách ông vói tách Diêm-đài, Vong què phở cảnh phụ rày gia cang.
Từ đây hiu quạnh trường môn, Con thơ vợ yếu chịu dằng dẳng cay.
Mẹ con nằm đất ăn chay, Lo bề tống-táng cốt hài đã an.
Lại lo làm phước làm doan, Cầu linh hồn đến Tây-phan thanh nhân.
Ba năm tuần tự chay đàn, Cửa tiền hết sạch gia-cang tiêu lẩn.
Mẹ con ray phải khổ thân, Ăn trong lều cỏ ghe lẩn dằng cay,
Đói no nào biết cậy ai, Chịu thân cô-độc trong ngoài vô thân.
Trần-Minh khuya sớm ăn cần, Một mình lo lắng tảo tần dưỡng nuôi.
Tuy không niễng ngọt miếng bùi, Muối dưa lấy lấy cũng xuôi tháng ngày.
Tăm thân cùng khổ làm vầy, Mà lòng thảo thuận hằng ngày chẳng ly.
Thờ cha nuôi mẹ trọn nghi, Miễn tròn đạo cả sá chi phận chàng.
Mới nên chín tuổi gian nan, Trần-Minh cùng thể đạo lang xin ăn.
Sớm thời rảo khắp chợ đình, Liệu chừng con ác xẽ chính về nhà.
Cửa xin sắp đặt tế cha, Tế rồi lại thỉnh mẹ già ngồi ăn
Món ngon dâng mẹ lằng xằng, Vật thường chàng để có ngăn chàng dùng.
Qua đông tuyết trở lạnh lùng, Bỏ gai chẳng có mà dùng che thân.
Chàng lột bẹ chuối gút trần, Giã làm cái khổ che thân lỏa-lồ.
Nhơn gian xem thấy trâm trở, Cha xưa danh dậy trào-dó rõ-ràng.
Nay con phải chịu lang thang, Không chốn che cật mặc toàn chuối khô.
Trần-mẫu thấy trẻ lỏa lồ, Ngày đêm than thở ra vô thâm phiến.
Tuông là làm phước gặp duyên, Nào hay tác phước họa liền vương thân.
Trách ông sớm lánh cõi trần, Đề cho con trẻ chịu phần dằng cay.
Trời ơi đất hỡi có hay, Người lánh bao nữ dọa dầy chẳng thương.
Trần-Minh thấy mẹ lo lương, Động tình hiếu tử bày tường âm hao.
Dám xin mẹ bớt xót đau, Dầu sao con cũng chẳng nao tác lòng.
Con nguyện đền đáp chút công, Sinh thành dưỡng dục non sông ơn dày.
Mẹ tua suy nghĩ điền này, Cơ trời máy tạo dẫn xoay lẽ hằng.
Nay con chịu nói ki-o khăn, Biết dầu rồi sẽ hưởng tăng phước dày.
Người đời có rui có may, Hết cơn bi cực đến ngày thái lai.
Trần-mẫu nghe trẻ phân bày, Chạnh lòng lụy thăm lảng lái đôi hàng.
Mẹ mong lánh cõi trần gian, Đặng con bớt nỗi gian nan thâm phiến.
Nhớ xưa trong lúc sanh tiền, Cha con đã có ước nguyện lương duyên.
Cùng quan Thi-vệ cao quyền, Cửa nhà phú túc ở miền trào ca.
Nay ta phải buổi sứt sa, Khá tìm đến đó dựng mà nương thân.
Trước là tròn cuộc ái ân, Sau là con mẹ bớt phần truân chuyên.
Chắc người cũng nhớ lời nguyện, Lẽ nào đoạn nghĩa quên giềng nhơn-luân.
Trần-Minh nước mắt rưng rưng, Việc này con trẻ liệu chừng chẳng xong.
Mẹ tua xét lại đề phòng, Tình đời ảm lạnh vốn không có chừng.
Giàu sang dầu thật người dung, Tình cơ gặp gỡ cũng mừng cũng don.

Khó nghèo dầu thất bà con, Tim cho đến cửa cũng còn lánh xa.
Vã dây đến chốn trào-ca, Non sông cách trở thật là hiểm nguy.
Tấm thân rách rưới thế nì, E người thấy mặt người coi nhữn tiền.
Rời người ý thế oai quyền, Hăm he mẩn nhểc làm phiền mẫu-thần.
Thà là chịu chữ cơ bản, Khôi ai khi thị an thân mọi bề.
Con nguyên nẫu táo dảng lè, Miễn vui da mẹ chẳng hề than van.
Mẹ nèn nghe trẻ khuyên can, Đì chi thất vọng phải mang lây nờn.
Trần-mẫu nghe rõ thiệt hơn, Phán rằng : Mẹ cũng nguồn cơn háng tàn.
Biết rằng : người thế đa đoan, Ham giàu phụ khó ít mản ngãi nhân,
Nhưng cha con rất án cần, Nhiều phen dặn bảo lúc gần lâm chung.
Nếu naả chẳng tới phủ trung, E chợ người dưới Âm cung phiền lòng.
Sao sao cũng đến cho thông, Dầu người hậu bạc cũng không ngại gì.
Trần-Minh dắt mẹ ra đi, Nhưng lòng ái-ngại ưu nghi muốn van
Xưa nay phung hẹp với loan, Có đâu phụng lại sánh háng giã kê.
Dầu người đoái nghĩa chẳng chê, Thau vàng lộn lạo trăm bề hồ hang.
Tới dầu thì cũng vào lạng, Xin com nuôi mẹ chi mản cam go
Ngày đêm lợi suốt leo gò, Bàng trưởng tuyết đượm qua đò nắng chan.
Đường đi hơn một tháng tràng, Mới là tới cõi Tráng-an chôn này.
Nhìn tướng thân thể thảm thay, Vì là lặn lội lâu ngày xui nèn.
Khổ chuỗi rách tróc dưới trên, Chàng bèn cột lại tùm lén giáp vòng.
Kinh thành thiên hạ quá dòng, Xem qua đường sá lưu thông khắp ngần.
Thấy người đoái phận hồ hang, Cúi đầu dắt mẹ cứ dảng mà đi.
Mẹ con mỗi mệt xiết chi, Hỏi thăm hành khách tìm thì đến nơi.
Xem qua cung phủ rạng ngời, Một tòa sớ sộ giữa trời xuê xang.
Bốn bề thành quách nghiêm trang, Chánh môn quân lính rộ ràng lai qua.
Kể thời dật tội trở ra, Kể thời canh gác vấn tra người vào.
Mẹ con bước đến cúi chào, Quân nhơn xem thấy hùng hào xó ra.
Mụ này rách rưới thúi tha, Thằng này phải dắt trở ra tức thì.
Ấn mây sao quá ngu si, Chẳng xin ngoài phố vào thì đình quan
Trần-mẫu thối mới bày tàn, Tôi cùng Thị-vệ vốn háng thân gia
Quân nhơn khoát nạt quở la, Mụ này nói bậy mụ là đồ điên.
Ông ta Thị-vệ thâm niên, Lăn' quyền Tuần-án khắp miền dân gian.
Cái quán dói khó lang lang, Bần-nhơn mà dám bắt quang người cao.
Mụ này mụ nói làm sao, Ha là mụ muốn ngời lao ăn công.
Trần-Minh thưa lại dục trong, Mẹ tôi già cả nói không rõ ràng.
Có điều ức hiếp muốn van, Cho nèn muốn đến cửa quan kêu nài.
Quân rằng : Thối hãy chờ đây, Để ta bần giúp với ngãi coi sao.
Nói rồi bèn bước trở vào, Ấu tiền bày tỏ ám hao mọi đảng.
Thị-vệ rằng : Nó ức oan, Thì bày dẫn đến pháp trang cho ta.
Đang khi hầu kiện vấn tra, Quan ngời trước án thật là oai nghi.
Quân nhơn hầu hạ tứ vi, Gươm vàng nấp bạc đều thì cầm tay.
Mẹ con vào đến pháp đài, Trần-thị thối mới tỏ bày dục trong.
Chống tôi Tề-tướng Trần-Công, Cũng từng châu chôn sán rừng như ai.

Hiềm vì không có con trai, Mới tìm đến chốn Phật-dài cầu duyên.
Mày thay sanh dạng trai hiền, Chẳng ngờ chồng lại tách miền Am-ty.
Mẹ con từ ấy đến ni, Ra thân khổ dãi phải đi ăn mày.
Liều mình tìm đến nơi đây, Xin người giúp đỡ tháng ngày cho qua.
Thị-vệ nghiêm-nghi thốt ra, Cái loài én tước cũng là khoe khoang.
Quần mau đuổi khỏi dinh lang, Ăn mày đã đáng chớ than số trời.
Quần nhờn nghe đã dứt lời, Dạ rang một tiếng đều thối xóc ra.
Kẻ hùm người hổ hết la, Đuổi xô lối kéo bỏ xa công đảng.
Thảm thay khổ chuỗi rách lán, Trần-Minh đỡ mẹ khóc than kêu trời.
Trần mẫu châu lụy tuôn rơi, Nỡ hay nhờn đạo linh đời thế ni.
Dân gian xem thấy xấp xỉ, Trách quan Thị-vệ vô nghi bất nhơn.
Mẹ con đau xót từ con, Lăn vào trước quán nghỉ chơn một hồi.
Người người xem thấy thương ôi, Dừng chân han hỏi khúc nói ngọn ngành.
Lại xem khổ rách tan tành, Động tình tiền gạo cơm canh cho tiền.
Mẹ con cảm nghĩa vô biên, Vội vàng từ ta tách miền ra đi.
Nao hay tai họa bất kỳ, Giữa đường Trần-mẫu vương thì bịnh căn.
Ôm con than khóc trời trần, Mới vừa dứt tiếng hồn thăng phách đời.
Trần-Minh lán khóc toi bồi, Thân sao có quả trọn đời hối thân.
Cha xưa đã lán cõi trần, Tưởng là nuôi dưỡng mẫu thân trọn nghi.
Nào hay mẹ tuác Am-ty, Thác mà tắc tuổi thầy thì khôn toàn.
Thác nằm sóng sượt giữa đàng, Áo quần rách rưới lang thang làm vầy.
Mẹ ôi hồn mẹ có hay, Lòng con thảm não đắng cay muôn vầy.
Chàng bèn vào lạy xóm làng, Xin người bố thí táng an cốt hải.
Thôn dân thương trẻ thảo ngay, Cấp cho mọi món, chàng quảy trở ra,
Một mình lảm sãi bó ma, Làm thầy âm-táng chủ gia một mình
Táng xong qui lạy vong linh, Cầu cho hồn mẹ siêu sinh Thiên-đàng.
Ngùi ngùi nghĩ lại chửa chan, Nhớ xưa cha mẹ song toàn hiền vinh.
Có lời dặn bảo đỉnh ninh, Phải lo học tập sử kinh Thánh-hiền.
Lâm cho danh tiếng bia truyền, Lâm cho vinh-hiền Tổ-tiền sau này.
Nhưng ta là phận ăn mày, Đến trường ắt hẳn là thầy đuổi ra.
Hoặc là thầy eo thương ta, Lấy chi ăn học cho qua tháng ngày.
Lại e bạn tác chê bai, Khinh khi nhạo báng nọ này chẳng không.
Xét thời áo não trong lòng, Phụ thân cha hỏi có thông nỗi này.
Học sao mặc khổ làm vầy, Học sao ăn những lá cây đỡ lòng.
Thối thối con cũng gắng công, Đặng cho thỏa dạ vui lòng từ thân.
Chàng bèn lạy tạ mở-phần, Sư trưởng tìm đến nương thân tháng ngày.
Nhắc qua Thị-vệ đoạn này, Quên lời nguyện trước đổi thay tắc lòng.
Mẹ con ngày nọ đến dinh, Truyền quản xu đuổi chẳng như người thân.
Lui hầu ông mới phân trần, Đầu đuôi các việc phu-nhân đặng lán.
Lại dãi ái-nhĩ vội vàng, Đặng mà dọn thứ lòng nàng dường bao.
Ông bèn phân rõ âm hao, Từ khi đến chốn non cao ước nguyện.
Lại phân qua việc nhữn tiền, Trần-Công rày đã qui thiên châu t

Mẹ con chẳng xét lẽ đời, Cửa tiền có sẵn ăn chơi bỏ liêu.
Ngày nay sự nghiệp tiêu diêu, Tấm thân nhục-nhã mai chiều ăn xin.
Tối thời xô chợ góc đình, Màn trời chiếu đất nằm im xá chi.
Cái thẳng hình vóc di kỳ, Mặt mày hung tợn thấy lại phải ghê,
Đứng đi thô tục thói quê, Nói năng lỗ mắng trăm bề ngu s..
Nó vừa tìm đến chốn ni, Ưng chàng con trẻ mau thì bày ngay.
Ấy lời cha hỏi phân hai, Nếu con gần vợ cha nay gả liền.
Nàng nghe cha hỏi phân miêng, Thưa rằng : Duyên nợ hoàng thiên định phận
Hưởng chỉ cha mẹ cầu thân, Giao hôn ở chốn ami văn phát dài.
Lẽ nào con dám dôi hai, Nghịch lời cha mẹ lỗi sai luân thường.
Phận ta no ấm đủ đường, Gặp người sầy bước phải thương thân người.
Ông nghe nàng nói cả cười, Nuang lòng tức tối như người tẻ cây.
Phân rằng : Quái lạ con uầy, Sao con phân nói trái tai chẳng cùng.
Thuyền quyền sánh với anh hùng, Có đàn thực-nữ so cùng tiểu nhơn.
Mì mong lấy gã làm chơn, Lấy điều phải chẳng làm hờn hay sao.
Nói nghe khứa kháo hỗn hào, Nói nghe móc họng dám dẫu tới tao.
Cả trào lâm kẻ quyền cao, Con quan cháu chúa sang giầu vinh vang.
Cớ sao mi lại chẳng màn, Muốn ra lấy đũa cơ-hàn ăn xin.
Đề tao kêu thẳng Trần-Minh, Nó mang khổ chuỗi tới đình tức thì.
Gã mi theo nó vu-qui, Rồi rề gây bị kéo đi khỏi thánh.
Nàng rằng : Phụ-mẫu sở sanh, Con đâu dám cãi đều lành hay sao.
Ông nghe tức tối bỏ vào, Nàng thời ngồi đó ủ-dào phai-hương.
Nghĩ suy đau thấu can trường, Trách cha phụ: khó ham phượng cao-sang.
Tuy ta chưa thấy mặt chàng, Song le nghĩ phân cơ hàn mà thương.
Thương người ăn tuyết nằm sương, Thương người thất sở ly-hương lạc loài.
Anh ôi Trần-sĩ có hay, Vì ai em những ai boai tâm can.
Vải trời xuôi gặp mặt chàng, Đặng em phân giải thổ than đời lời.
Trách thay Nguyệt-lão khuấy chơi, Mời xuôi Chức-nữ xa thời Ngưu-lang.
Trần-Minh từ thuở tách ngàn, Xin ăn lấy lất gian nan nhiều bề.
Tim lẩn đến quán Võ-Khê, Hỏi thăm haah-khách thôn quê cho tưởng.
Chàng bèn đi đến học đường, Nhưng mà chẳng dám chân chương vào trong.
Đứng ngoài nhìn lên sự ông, Quả người đạo cốt Tiên-phong rõ rang.
Muốn vô mà rất ngộ ngàng, Gẫm mình thân phận cơ hàn long dong.
Đánh liều chàng mới vào trong, Qui xin ở học cố công cùng thầy.
Mùa đông gió thổi tuyết bay, Thấy người mặc khổ ai hoài lòng thương.
Thầy bèn han hỏi cho tưởng, Chẳng hay bản-sĩ quê hương nơi nào.
Nổi nhà ấm lạnh động bao, Nhơn sao phải chịu lao đao thể này.
Trần-Minh cảm động niềm tây, Thuật rành mọi việc những ngày xưa xa.
Quê con ở phủ Sơn-la, Cha quyền tề-trưởng trào-ca một thì.
Tánh người nhơn đức ai bì, Ha thương kẻ khổ cơ ầu vì người sang.
Hiềm vì sớm tách tuổi vàng, Thuở tới sáu tuổi còn đang ấu sinh.
Muốn cho siêu độ vong linh, Tôi cùng từ-mẫu tâu tình lo toan.
Trước lo công cuộc táng an, Rồi lo bố thí đàn gian khắp miền.

Nhà mở tạo dựng đã yên, Lại lo tuần tự liên liên mấy ngoại
Ba năm xong cuộc ma chay, Bạc tiền lòn phí gia tài tan hoang.
Từ đây phải chịu gian nan, Ngày ngày dắt mẹ đạo làng ẩn xin.
Lần hồi tìm xuống tới kinh, Vào nhà Thị-vệ vốn tinh thông gia
Chẳng ngờ người thế xấu xa, Gặp con tai biến đuổi ra chẳng nhin.
Mẹ tôi thấy chúng khinh khi. Buồn đời nhuộm bệnh U-minh ty hồi.
Thân con rày phải cực coi, Tha hương lưu lạc nổi trôi bình bồng.
Xin ăn chẳng đủ no lòng, Có đâu dư dả mà phòng che thân.
Lay thầy khá mở lòng nhân, Đoái thân phận trẻ cơ bản truân-chuyên,
Cho con vào học dựa hiên, Ân thâm sư phụ con nguyên tạc ghi.
Tôn-sư nghe rõ căn nguy, Chạnh lòng thương kẻ hàn vi chẳng cùng.
Cho chàng vào chốn trường trung, Quảng khai đức tánh học cùng chư nho,
Học trò có tánh so đo, Thấy chàng nghèo khó nhỏ to nhạo cười.
Gấm chỉ nó mặt tốt tươi, Tốt hơn hàng nhiều tốt như tổ tàu.
Coi kia đủ sắc đủ màu, Thềm rồng kết tuội có sao có ngôi.
Chắc là giá mắc bằng trời, Nếu may một cái trọn đời mang eo.
Phải ta giàu có sắm theo, Mặc vô đạo chợ o mềo mà chơi.
Gấm này là gấm da trời, Ai mà bận nó sống đời hổ anh.
Trần-Minh lụy thảm chảy quanh, Phận tôi khó đói phải đành ẩn xin.
Các cậu thấy chẳng thương tình, Lại còn nhạo báng khinh khi làm gì,
Học trò bàn luận một khi, Thẳng này giọng nói nghe thì khó thương.
Thầy đà cho nó nhập trường, Chúng ta chớ dạy một trương một bài.
Bắt nó xách dùi ngày ngày, Trưa thời gánh nước sớm mai quét trường.
Hoặc con đi đạo phố phường, Bắt làm bộ hạ hầu thường bên ta.
Trần-Minh giọt lụy nhỏ sa, Buồn riêng thân phận sao mà gian nan.
Thầy đà thương kẻ cơ-hàn, Ngặt vì các cậu giàu sang khi người.
Dầu sao ta cũng chẳng từ, Miễn sao gần với tôn sư ngày ngày.
Sớm thời vào học cùng thầy, Mãn giờ chàng lại ẩn mày nuôi thân,
Bữa no bữa đói chẳng cần, Mặc ai ý thế cạy thần khinh khi.
Tuy là rách rưới lòi hình, Song le trí huệ thông minh lạ thường.
Mấy trắng vào chốn sư trường, Văn thơ sách vở mọi đường lâu thông.
Học trò đóng đã quá đông, Thấy chàng về đến thầy đồng hét la.
Bắt đi mài mực nấu trà, Nếu mà chậm trễ thước gia lên đầu.
Tối thời trải chiếu chằm đầu, Hồ đâu đánh đó chúng đàn dung tinh.
Đưa chửi đưa mắng liên thính, Ý y chẳng có ai bình ăn mày.
Học trò lại sợ thầy hay, Hăm chàng rằng nếu việc này lâu ra.
Bao giờ thầy quả chúng ta, Thì mi ắt hẳn phải xa trường này.
Trần-Minh thảm thiết lấm thay, Làm ngơ học hỏi tháng ngày cho qua,
Bực mình chẳng dám nói ra, E người thù oán ắt là khổ thân.
Nói qua Thị-vệ đại-thần, Thấy con sâu thâm muốn phần lo toan.
Truyện cho gia tiên sửa sang, Sơn-tây trở lại dưỡng phận ít lâu.
Nhưng nàng chẳng bót lấm sâu, Nền ông ái ngại ra vào thổ thân.

Xem qua thân trẻ khô-khan, Ủ-ê nét liễu võ vàng hình mai.
 Xưa kia cốt cách Thiên-thai, Chừ xem nhan sắc kém phai mấy phần.
 Do nào trẻ khá tổ trần, Kéo cha lo sợ ngại ngần lắm thay.
 Nàng rằng : Dạ trẻ bấy nay, Thấy đời lắm lúc trở xoa mà phiền
 Thiểu chi kể quói người quyền, Sa cơ một phút giữa nghiêng gia đình.
 Nay cha giàu có muôn nghìn, Lại thêm bổng lộc trào đình rất cao.
 Tuy không lo việc tổn hao, Song le sẵn cửa lẽ nào ngồi không,
 Phải cha vui dạ an lòng, Cho con ra chốn cửa đóng bán hàng.
 Trước là giúp ích gia-dàng, Sau là độ kẻ cơ-hàn bố y.
 Đặng vậy vui vẻ xiết chi, Xem người qua lại cũng thì thông dong.
 Võ dầy gác tia lâu hồng, Như chim Anh-võ cầm lồng bực thân.
 Thị-vệ nghe trẻ phân trần, Muốn con vui dạ chẳng cần tổn hao
 Truyền quân cất quán mau mau, Nơi tam-kỳ lộ đường vào Võ-khê.
 Chưng bày hàng hóa cho xuê, Trà thung rượu cúc gấm huê nhiều màu.
 Kề bên cất cái lâu cao, Chia nhiều cung điện, thành bao giáp vòng.
 Trong thời lập kiếng trông bông, Ao hồ, non bộ, chim lồng, trường sa.
 Đặng cho Đệ-Nhứt con ta, Đến nơi bán gấm xem hoa giải phiền.
 Quán nhơn vàng lĩnh tạo liền, Mấy trắng có lẽ đã yên trong ngoài.
 Thị-vệ kêu trẻ phân bày, Lâu hồng dặng vật hôm nay an bề.
 Cha cho con đến Võ-khê, Tự tình bán gấm xem huê bớt sầu.
 Nàng nghe cha nói cúi đầu, Điềm trang lên kiêu ngô hầu ra đi.
 Bấy mười thế nữ tương tùy, Đến xem khắp hết tứ vi rõ ràng.
 Đẹp thay ở chốn lâu trang, Hương hoa ngào ngọt cảnh vàng phất phơ.
 Ao hồ cá lội vẫn vờ, Chim lồng lý hát, lờ thơ bướm đoàn.
 Bá tông ngàn cùm xuê-xang, Thông reo đã duột trăm hàng tươi xanh.
 Bên cầu giồng nước chảy quana, Bông lai âu hẳn cũng danh thế thói.
 Rõ ràng cảnh đẹp vô hồi, Nhưng nàng nhớ kẻ nời trời đau lòng.
 Chiếu hoa trải lót mấy vòng, Nàng ngồi dựa chốn trường hồng bán buôn.
 Tiếng tâm đồn dãi luôn luôn, Đồn lần thiên-hạ dư muôn ra vào.
 Đồn người bán gấm thanh tao, Mỏi sơn mặt ngọc khác nào Tiên-nga.
 Khấp châu khấp quán gần xa, Cũng đều tìm đến xem qua cho tan.
 Dầu không muốn dụng món hàng, Cũng mua coi thử mặt nàng ra sao.
 Bán buôn dặt lợi biết bao, Gia nhân tài-tử xôn xao nhộn nhàng.
 Nói việc bán-sĩ lang thang, Mãn giờ học tập đạo làng ăn xin.
 Nghe lời đồn dãi liên tỉnh, Rằng nàng Đệ-Nhứt xuất đình bán hàng.
 Hỏi thăm đã rõ quán nàng, Lâm chàng lúng túng ngỡ ngang lắm thay.
 Tránh nàng có dạ mỉa mai, Cho nên cất quán chân ngay ngõ dặng.
 Nếu không qua lại quán nàng, Làm sao vào xóm vào làng xin ăn.
 Đã dư muôn nỗi khó khăn, Khó càng thêm khó họa cần dập hoai.
 Lỗi lẽ một tấm hình hài, Nếu ta chường mặt chường mày nàng khi.
 Thân lươn nao có quản gì, Thà là khuất mặt người khi ci.âng phiền.
 Thôi thôi ta chớ tri diên, Tìm qua quán khác xa miền xin ăn.
 Đường xa khó nhọc vô ngần, Ai ôi ! Ai có rõ chẳng nổi này.

Từ đây chàng cứ mỗi ngày, Không xin tai quán ăn mày tha phan.
Đầu cho xa cách dặm ngàn, Cừ đi quanh mãi quán nằng chẳng qua.
Cơm dư người bố thí ra, Bữa không bữa có thật là đáng cay.
Túng cùng chàng lượm vỏ khoai, Cùi thơm sơ mít đầu ngày bụi bờ.
Thế cơm học tập mãn giờ, Chung vào ăn núp ăn sơ đỡ lòng.
Khát thời lại uống nước sông, Việc mình, mình biết vốn không ai tán.
Cho hay những kẻ gian nan, Trời thương phủ tách không ngoan ai tầy.
Học một mà biết đến hai, Rừng Nho thông suốt trong ngoài khắp phan.
Nhắc qua Đệ-Nhứt lo toan, Ngôi nhà buôn bán gan vàng hẻo lánh,
Đập diu kẻ lẩn người xò, Luận bàn đắc chí, ra vô vui cười.
Riêng nằng lượm những tru tư, Khổ tinh nặng trĩu cũng như đá dẫn.
Thông hoài khôn thấu cội căn, Đòi người mòn mỏi uống ăn thất thương.
Trần-Minh anh ở hà phương, Đẽ em dúi bữa nhờ thương chấp chưởng.
Học trò trong xứ quá đông, Mỗi ngày đều tới ngồi trong quán nằng.
Sửa sang quần áo nghiêm trang, Lâm màu làm điệu hoặc nằng ưng chẳng.
Nào thầy nào tớ lằng xằng, Ngựa xe dù võng vằng vằng phò bày.
Uống ăn rậm rất tối ngày, Khoe khoang chữ nghĩa thi bài đã vang.
Đua nhau binh phẩm võ quang, Thấy thường trái mắt nghe càng nghịch tai.
Ghét phượng mặt bột khoe tài, Nằng không kiêng nề phản ngay lời này.
Các cậu đáng mặt râu mày, Văn hay võ giỏi nào ai cỉ ăng trượng.
Sao không tá quốc phò vương, Phở thông đàn trí, khai đường tương lai.
Đề chi xó quán ngồi hoài, Hành văn múa võ thi tài, đờ hay.
Chúng em là phận vá may, Chẳng thông chữ nghĩa lấy ai phẩm bình.
Các cậu có biết Trần-Minh, Noi gương người ấy sửa mình mới hay.
Nghèo mà tiếng dậy trong ngoài, Kinh-luán già dặn thảo ngay ven đền.
Học trò nghe nói cười lên, Trần-Minh khổ chuỗi là tên ăn mày.
Nó tui dạo chợ hằng ngày, Kiếm ăn quanh quất xóm này chợ đầu.
Cái thẳng ngu ngược như trâu, Chúng ta bắt nó theo hầu dãi chân.
Bản mặt thẳng đó khó khăn, Thúi hơi vô số nói nã g thăm sâu.
Việc làm dụ dựa phát râu, Muốn sui phải đánh trong đầu mới xong.
Đề ta về tổ đực trong, Biều râm nó đến vừa lòng hay chăng ?
Chúng ta sang trọng ai bằng, Hỏi ta chẳng hỏi, hỏi thẳng Trần-Minh.
Nằng nghe chúng tỏ sự tình, Tỏi trông mau sang dựng nhìn thấy nhau.
Đêm nằm không lấp mạch sâu, Biết bao chừ dặng bắt cầu sông Tương.
Học trò về đã đến trường, Bèn kêu chàng đến mọi đường tỏ phan.
Hôm qua ra quán Mỹ-nhân, Gặp nằng bán gấm mười phần tốt xinh.
Mặt trông chẳng khác thủy tinh, Mỏi son mắt phụng càng nhìn càng sa.
Hình dung chi kém Tiên nga, Lại thêm trang điểm thật là xuê sang.
Nằng phản Đệ-Nhứt tên nằng, Cha dương làm thị, Thị-vệ quan ở trào,
Việc này hỏi trước làm sao, Nằng dà phan tỏ với tao cả ngày.
Nằng lại có câu này, Trần-Minh thẳng đó ăn mày phương nào.

Tao hiểu mày khá nghe tao. Mày nên đến quán ra vào mà chơi.
Rồi mày mới miếng bậy lời, Làm mai đem mỗi tức thời dùm tao.
Trần-Minh già bộ lãng xao, Đệ-Nhứt nang đó tôi nào biết đâu.
Tấm thân rách rưới bậy lâu, Phải đi hành khất ai hầu biết tôi.
Mình mong mình một mỡ côi, Các cậu mưa chớ cười tôi làm gì.
Kìa người quần áo tinh vi, Nàng không tưởng tôi hưởng chỉ ăn mày.
Hoặc là các cậu nghe sai, Hoặc nàng nhìn lẫn lộn ai chưa trúng.
Chớ tôi đã xét chân chường, Người hay giống mặt tên thường trúng tên.
Học trò đóng đủ đôi bên, Phải rằng : Tao nói mày nên nghe lời.
Đề mai tăng sáng mắt trời, Chúng tao đều thầy đến nơi quán nang.
Mày nên sửa khổ cho sang, Theo làm điều dạy hầu dàng cho tao.
Trần-Minh nghe rõ âm hao, Phải vâng theo lệnh dám nào sảo si.
Nghĩ thân rách rưới sàu bi, Bao phen khổ sở lắm khi đoạn trang.
Bấy lâu lánh khỏi quán nang, Bấy giờ đến đó hồ hang trăm bề.
Lo xuôi lo ngược ú-ê, Tính không ra kể dầm dề lụy sa.
Trời vừa tang sáng ra, Học trò thừ dậy kéo qua quán nang.
Trần-Minh điều dây xách mang, Buộc lòng nào dám phàn nàn với ai.
Đến bên cửa quán mới hay, Lầu trong chưa mở then mây còn ràng.
Học trò thôi mới luận bàn, Chúng ta dạo các ngõ đường một dãy.
Trưa rồi sẽ trở lại đây, Đặng cho nó biết mặt mày Trần-Minh.
Chàng nghe những tiếng khinh khi, Tức lòng thâm tủi phận mình lắm thay.
Lụy tuôn giọt vầu, giọt dài, Cần rằng chịu nhục buổi này cho qua.
Học trò xem thấy gan tra, Sao mày ú-đột thu ba róng róng.
Dương như uất-ức trong lòng, Hay là mày quyết vào trong quán nang.
Quán còn đóng cửa ràng ràng, Làm sao vào đặng mà toan xông vào.
Thiệt thẳng âm-ực làm sao, Để chơi dây lát rồi tao dắt về.
Mày đứng làm mặt ú-ê, Mà tao phát dọa chẳng hề dưng dàu.
Trần-Minh nghe quở củi dàu, Dám nào đối đãi một câu một lời.
Học trò dạo đã khắp nơi, Bấy giờ quyết trở về chơi quán nang.
Trần-Minh bối rối lo toan, Làm sao thoát khỏi quán nang phen nầy.
Vừa đi vừa lại nghĩ-suy, Tính lui tính tới thật thì vô phan.
Chàng bèn trả ngữ bầy tàn, Lòng tôi bảo họ khó toan theo hầu.
Cho tôi đại-tiện dây lâu, Rồi thì tôi sẽ theo sau lên đường.
Học trò trối giọng nghiêm trang, Nếu mày tri hướn sẽ mang lấy đòn.
Chúng ta đợi tại lầu son, Đến mà hầu hạ cho tròn phận mi.
Cùng nhau cất bước ra đi, Đến nơi cửa quán đồng thì vào trong.
Bày ra rượu cúc trà hồng, Uống ăn bàn luận nghe không ngọt lời.
Chờ cho đến lúc xế trời, Cũng là biệt dạng vắng thời Trần-Minh.
Chờ hoài cũng chẳng thấy hình, Các trò trông ngóng tức mình lắm thay.
Bấy giờ bóng ngà về tây, Lễ nào ta cứ ngồi đây đợi chờ.
Phải mau trở lại bây giờ, Đặng tìm coi nó dật dờ hà phan.
Đánh cho một cặp sằng hoàng, Kẻo mà nó dám cả gan gạt mình.
Học trò khi ấy hồi trình, Quyết lòng, tra khảo Trần-Minh phen này.

Đệ-Nhứt nghe nói sợ thay, Lo đều họa gởi tai bay cho chàng.
Nghĩ suy không thấu cơ quan, Chàng vẽ sao chẳng đi ngang chốn này.
Chắc vì thẹn mặt hồ mây, Nên chàng chẳng chịu đến ngay quán mình.
Bây giờ còn dạo chợ đình, Hay là ẩn dạng dấu hình dấu đây.
Chờ cơn vắng vẻ không ai, Rồi chàng sẽ lên chạy bay về trường.
Nghĩ suy thấu đáo mọi đường, Nàng kêu tỷ-tắc Loan-nương tỏ bày.
Em nên đứng núp tại đây, Mắt tua chăm chỉ ngó ngay ra đường.
Thấy ai điếu dây xách mang, Lưng choàng khổ chuỗi chạy ngang quán mình.
Ấy là quả thật Trần-Minh, Em nên lập thể giữ gìn cho có.
Đến rồi trở lại phòng tò, Thức ăn mọi món bày phở rõ ràng.
Trần-Minh đặc kể hân hoan, Nội trong nháy mắt phút chàng sầu bi.
Bây giờ khỏi sợ nàng khi, Rồi cơn trở lại biết đi đường nào.
Dầu ta qua khỏi lâu cao, Về trường biết nói làm sao khỏi đòn.
Tình đi tình lại chẳng tròn, Tình còn bận dạ tình còn thêm lo.
Lần theo phường phố quanh co, Đi cho khuấy khỏa chờ cho xế chiều.
Bây giờ cảnh đã dịu hịu, Đàn gà lạc mẹ chít chiu về chuồng.
Người buồn gặp cảnh quá buồn, Xót mình lặn đạn lụy tuôn vẫn dãi.
Nhắm chừng trước quán không ai, Cong lưng cúi mặt chạy ngay một đàng.
Nín hơi lặng tiếng khá thương, Chạy như chớp nháng chạy đường tên bay.
Đến ngay trước quán chỗ này, Lòng dường khắp khổi dạ rày lo ra.
Khổ chuỗi sắt rớt trước tòa, Đương cơn mỗi một chàng đã không hay.
Chạy thêm một dỗi xa thay, Liệu chừng khuấy quán chàng rày dừng chân.
Một thời thổ chẳng kịp ngừng, Xem qua thời bỗng đứng đưng châu mây.
Khổ đã tuột rớt không hay, Mang thân lửa thề lo nay bốn tri.
Hai hàng nước mắt làm ly, Thân tôi sao có gian nguy làm vậy.
Nếu ta mà bỏ khổ này, Làm sao trở lại trường thầy hôm nay.
Đánh liều mặt dạ mây dày, Nhục cam chịu nhục lánh hoài khổ thân.
Tình rồi chàng mới dễ chán, Quyết lòng trở lại tìm lần khổ ta.
Đường xa một dỗi trải qua, Sao không thấy khổ thật là lạ thay.
Tìm lần đến trước mới hay, Khổ kia quái ác rớt ngay quán nàng.
Dòm chừng trong quán lặng trang, Chạy a đến lấy lệ lằng lui chơn.
Chẳng ngờ có kẻ ôm lưng, Lôi vào trong quán vừa mừng vừa la.
Cô ôi ! Gian-tế vào nhà, Lấy hàng chạy đại tôi đã bắt đây.
Thật mi ngang ngược lắm thay, Dám đi ăn cắp ban ngày mới ghê.
Trần-Minh lụy nhỏ dầm dề, Gẫm thân cùng tận chẳng hề thổ than.
Dẫn chàng nạp trước trưởng loan, Nàng trông thấy mặt dôi hàng lụy sa.
Thảm thay một tấm tài ba, Chiếc thân chim nội thật là đắng cay.
Xin chàng ngược mặt xem qua, Em đây Đệ-Nhứt vợ nhà không ai.
Trần-Minh cảm động lắm thay, Ưng trông nhìn tận mặt mà người thương-
Thưa rằng cảm nghĩa qui nương, Lòng non xót kẻ ly hương bình bằng.

Nhìn nhau bốn mắt rờ rờ, Nhìn nhau chạnh dạ xót lòng biết bao.
Nàng bèn hối trẻ trở vào, Nước thơm y-phục kiếp mau sắp bay.
Mời chàng tắm rửa hôm nay, Ép chàng quần áo đổi thay xong rồi.
Bắt tay trưởng gấm mời ngồi, Thiếp chàng kể việc những hồi xưa xa.
Bí bãng trà rượu dọn ra, Cao-lương mỹ-vị nàng mà mời khuyên.
Rõ ràng hào kiệt thuyền-quyên, Đông-sáng nam-giảng xứng duyên thay lạ.
Tạc thù chén lại chén qua, Càng phân việc trước càng hòa tình sau.
Trần-Minh ngộ giấc mộng đào, Tưởng thăm mình đã lạc vào Đào-Nguyên.
Thiếp chàng ăn uống đã yên, Dắt niêu vào chõn trường yên luận bàn,
Nàng rằng : Trước đã dở dang, Khiến nên Chức-nữ Nguru-lang chia đàng.
Ngày nay dựng hiệp đôi loan, Hết lo ngại nỗi thiếp chàng cách xa.
Việc xưa ở tại mẹ cha, Chàng nên tưởng nghĩa bỏ qua chớ phiền.
Em xin giữ vẹn lời nguyên, Đàng mà chuộc lỗi thung-yuên tại đàng.
Nghe qua những tiếng đá vàng, Lòng chàng phớt phỏ dạ càng hân oan.
Khen em tài đức lưỡng toàn, Hiểu tình vẹn vẻ đàng trang má đào.
Lại thêm khí phách rất cao, Không lòng phụ khó tham giàu như ai.
Thán nầy may quá đổi may, Không nàng cứu vớt chưa hay lẽ nào.
On kia nghĩa nợ rất cao, Ghi lòng tạc dạ để nào sai ngoa.
Hưởng chỉ là đứng mẹ cha, Lễ đâu lại dám phiền hà chi sao.
Nàng nghe vội vã cúi đầu, Tạ ơn quân tử tưởng âu lòng mình.
Bây giờ đã hững phân minh, Đòi ta hiệp mặt tác tình hết nghi.
Rồi đây có hội khoa thi, Sắm sanh mặc thiếp chàng đi vững vàng.
Xin chàng đừng có ngỡ ngàng, Đừng lo hao tổn bạc vàng chi chi.
Trần-Minh rằng : nghĩa tương tri, On nàng lo lắng khác vì núi non.
Vàng phai biển cạn chi mòn, Dạ dạ hững dạ nào còn ngại chi.
Song le chẳng dám diên tri, Trước sợ cha mẹ sau thì thị phi.
Đề qua qua giả dạng ngu-si, Sau nên cơ nghiệp rồi thì sẽ hay.
Áo quần chàng kiếp đổi thay, Minh mặc khổ chuỗi như ngày hàn vi.
Thiếp chàng từ giã một khi, Nàng bèn căn dặn thị ti Loan-nương.
Em mau xách dây lên đường, Đưa chàng cho đến học trường tôn sư.
Rồi em trao lại bầy chữ, Khá về cho kịp kéo người nghỉ nan.
Tờ thầy khi ấy bằng ngàn, Phút dầu đã đến học đàng sư ông.
Loan-nương trao dây đã xong, Chàng bèn xách dây thông dong bước vào.
Học trò xem thấy kêu nhau, Áp ra vây đánh đờn ào trước sân.
Đánh thôi lại chửi vang rần, Chửi rồi lại đánh rần rần kể chi.
Trần-Minh giọt lụy làm luy, Rằng : Tôi coi cục phải đi ăn mày,
Các cậu gian cứ ra tay, Mặc tình đánh khảo thân nầy tiếc chi.
Mẹ cha tôi có lỗi gì, Nỡ nào chửi kẻ âm-ty cho đành.
Loan-nương thấy chúng hoành hành, Tức mình không thể bỏ đành lui chơn.
Bước vào háy giải thiệt hơn, Các cậu sau chẳng lòng nhờn chút nào.
Đã xưng là đứng anh hào, Mà đi hiệp lẫn đồng bọn làm chi.
Rủi như các cậu làm nguy, Thân kia cũng chẳng khác gì như ai.
Nỡ nào đành dạ bừa dầy, Đau người mà chẳng ích nay cho mình.

Gái này thấy quá bất bình, Người trong cửa Không sản Trinh vậy sao ?
Nói ra mang tiếng hỗn hào, Mặt này trông chẳng khác nào thất phu,
Hề là đáng mặt danh nhu, Lòng hay thương kẻ phiêu-lưu thất thối.
Học trò nghe đã dứt lời, Trăm bề hồ thẹn đều thời lánh xa.
Loan-Nương trở bước về nhà, Nghĩ thương Trần-sĩ xót xa trong lòng.
Rồng vàng mắc cạn biển đông, Cá tôm giỡn mặt, cua công khỉnh khi.
Cò ngày rỗng sẽ trương vi, Bề đông nổi sóng rồi thì hãy kính.
Trời Nam gặp lúc thái bình, Tướng Ngô xếp giáp Châm binh lại hàng.
Nam-vươn ngồi ngự đèn vàng, Phán cùng văn-võ bá quan lối này.
Nhờ trời từ trăm lên ngai, Quốc dân cõi Việt trong ngoài âu ca.
Hiềm vì tuổi tác đã già, Không trai sau nối nghiệp nhà khó toan.
Công-nương tuy rất khôn-ngoan, Song le là phận hồng nhan biết gì.
Chỉ bằng đến lúc khoa kỳ, Bá quan phải hết lòng vì gian sai.
Chọn người tài đức lưỡng toàn, Trăm đưa Công-chúa sau toan nhường vi.
Phán rồi ban chiếu tức thì, Bá quan phụng mạng đơn tri lui chân.
Truyền quân tổng bản xa gần, Chi châu si-tử mau chân nhập trường.
Khắp trong thiên hạ tứ phương, Nghe rao đều phải dầm đường ra đi.
Đua nhau kéo đến kinh kỳ, Các trường vắng vẻ đều thi bỏ không.
Trần-Minh lụy nhỏ ròn ròn, Muốn đi nghĩ lại khó lòng ra đi.
Đi sao chẳng có món chi, Áo quần chẳng có tiền thi cũng không.
Xin ăn no đói đã xong, Nhưng còn giấy mực biết hồng liệu sao.
Người người vông cả dù cao, Còn ta sao chịu lao đao cơ hàn.
Nhớ xưa nàng dặn rõ ràng, Đến khi khoa-mực thi nàng sẽ lo.
Xét mình hổ phẩn hàn nho, Tài sơ trí siển khó lo văn hào.
Nền hư chưa biết làm sao, Lẽ nào dám chịu tổn hao của người.
Chàng đương sầu muộn wu-tư, Bỗng đâu nghe tiếng tôn sư hồi mình.
Rằng là : Con hỡi Trần-Minh, Sao không sửa soạn đăng trình ứng thi.
Số con nay chịu hàn vi, Tài con sẽ dựng gập kỳ vinh-hoa.
Nhà thầy ơn nghĩa ai qua, Nhưng thầy tiền của thật là vốn không.
Thôi con mau khá vào trong, Cơm khó muối bột gói phùng đem đi.
Nghe thầy gắng chí xuống thi, Chớ nên sầu thảm lộ kỹ công danh.
Thấy thầy có dạ nhiệt thành, Trần-Minh cảm động mới đành ứng khoa.
Chàng bèn bước trái sau nhà, Múi k a bèn lấy cơm mà dề y.
Vi chàng cạn xét cùn suy, Thầy ta cơ cần thật là đang thương.
Muối kia ta lấy đi đường, Đói ăn vội lá thường thường đỡ nguy.
Lạy thầy cất bước ra đi, Đường xa dặm thẳng quên gì gian nan.
Chư nho đi trước nhộn nhàng, Ngựa xe quân áo rõ rang tinh vi.
Rượu trà ăn uống ly bì, Vui cười trửng giỡn thật tui xón xao.
Chàng thời lủi thủi đi sau, Bụng trơ khô trống trống vào thăm thay.
Đoạn này Đệ-Nhứt chưa hay, Nàng còn ở chốn Sơn-tây trông chàng.
Thác nan quần áo bạc vàng, Ngựa xe đã sẵn sẵn sàng chân sai.

Nàng ngồi trông đợi mấy ngày, Trông đường ái ngại trông hoài bất tin.
Chắc chàng hồ thên phân minh, Hay là ngại dạ nghi tình nỗi chi.
Cùng nhau ước hẹn trước khi, Nghĩ nào chàng lại quên thi lời giao.
Thiếp không có dạ lằng xao, Trách chàng chẳng xét ngại nhau cho đành.
Nàng đương nghĩ quần lo quanh, Phút nghe nho-sĩ lộ hành trải qua.
Bèn sai Loan-nữ chạy ra, Hỏi thăm cho rõ tin mà Trần-lang,
Loan-Nương theo dõi hỏi han, Chẳng hay Trần-sĩ bằng ngân phương nào.
Học trò bèn tỏ thấy cao, Trần-Minh đi trước ngõ nào vị-minh.
Chúng ta hữu sự gia-đình, Cho nên nay mới hành trình theo sau.
Sợ chàng đi đã đến trào, Bây giờ mới hỏi gấm áo trẻ rồi.
Loan-Nương nghe nói thương ôi, Trở vào các việc một hồi phân rã.
Nàng nghe giọt lụy nhỏ sa, Âu là ta phải tìm ra kính ký.
Trở vào dẫn bác lý-nhi, Sửa sang đồ vật mang đi theo chàng
Võng dù quần áo bạc vàng, Năm mươi đây tờ lên dâng tìm theo.
Trải qua dấu thỏ đường cheo, Tuôn bờ lướt bụi lên đèo gian nan.
Vải trời xuôi gặp mặt chàng, Kéo mà lòng thiếp lo toan chẳng cùng.
Đường xa rừng núi bịt bùng, Phụ chàng kiết thiếu đa hung rõ ràng.
Thấm thay thân phận hồng nhai, Xua nay trường gấm màn loan ra vào.
Ngày nay phải chịu lao đao, Vui thân lướt bụi bằng hào khả thương.
Trần-Minh từ lúc lên đường, Ngày đêm giải nắng dầm sương não nề.
Một mình giữa chốn sơn-khê, Đói cơm khát nước dầm dề lụy sa.
Chim than, đẽ khóc, thú la, Lấy chi đỡ dạ mà qua chốn nầy.
Em ôi ! Đệ-Nhứt có hay, E qua khó gượng nay mai bỏ nàng.
Chẳng ngờ đi tới nữa dang, Phút chàng cảm mạo thương hàn nặng thay.
Lại thêm mỗi rụng chơn tay, Vì là đói khát mấy ngày đã khan.
Rừng xanh núi thẳm khắp ngàn, Không nơi tá-túc không phan vương nhờ.
Ráng đi nhưng đã ngắt ngọn, Mòn hơi ngã xuống dựa bờ rừng hoang.
Ngó lên kêu ở Thiên-hoàng, Sinh chi đây dọa gian nan chẳng cùng.
Dứt lời thiêm thiếp hồn trung, Gió đưa vùn vụt lạnh lùng thấu xương.
Nàng cùng gia-tiêu cản đường, Bước trở hồng gập người thương rõ ràng.
Thoạt trông nàng đã kinh hoàng, Đòi người đường đồ hào quang sáng lòa.
Ôm chàng lụy ngọc nhỏ sa, Anh ôi ! Trần-sĩ sao ra nỗi nầy,
Trên ngàn gió cuốn mây bay, Rừng xanh núi thẳm bao vây bít bùng.
Thương chàng sương tuyết lạnh lùng, Thương thay thân phận anh hùng gian nguy.
Nếu chàng thác xuống âm-ty, Thiếp nguyện theo với sống chi lẽ bầy.
Truyền cho gia-tiêu hỏi bầy, Lấy đơn linh dược đem đây cứu chàng.
Nàng đương sẵn sóc vãi van, Bồng chàng thắm thuốc dung nhan tỉnh lẫn.
Nhìn nhau đôi mắt tần ngần, Nửa phần tất tưởi nửa phần xót thương.
Nghiêng đầu da tạ tình nương, Công ơn cùn tử sánh đường Nam san.
Nàng rằng : Anh hồi Trần-lang, Sao anh nỡ để em mang lấy sầu.
Cùng nhau ước đến bạc đầu, Thương nhau còn hỏi ngại nhau cho đành.
Anh nên dạy lại xem rành, Ngựa xe em đã sắm sanh sẵn sàng.
Bây giờ anh kiếp sửa sang, Đặng mà xuống chốn Trạng-an kịp thi.
Nếu anh tưởng nghĩa cố tri, Ôn nhau đề lúc vịnh qui sẽ bần.

Chàng rằng : Châu ngọc hãn tàn, Từng phen đã biết tuổi vàng mới hay.
Võ-môn mà đặng đua bay, Bát cơm Phiến-mẫu đền ngay ngân vàng.
Còn như ăn nghĩa của nàng, Minh minh như biển mang mang như trời.
Minh tâm khắc cốt đời đời, Xương tàn cốt rụi vậy thời chẳng phai.
Nói rồi quần áo đổi thay, Thiếp chàng nhìn mặt bắt tay chia đàng.
Phân ly đau thấu can trường, Người còn dặn vói kẻ toan day nhin.
Bây giờ chàng thật hiền vinh, Ngựa xe rực rỡ gia đình rộn ràng.
Trong xe nào bạc nào vàng, Thức ăn trà rượu sẵn sàng thiếu chi.
Chàng đang xót nghĩa nghĩ suy, Bồng đầu đã đến kinh kỳ nơi đây.
Học trò ừng thi đồng thay, Thấy xe đều thấy tránh ngay hai hàng.
Tướng quan Giám-khâu viếng tràng, Chẳng ngờ bước xuống rõ ràng Trần-Minh
Sơn-tây sĩ-tử đều nhin, Hỏi nhau sao nó hiền vinh vô cùng.
Thấy đều có ý ngại ngùng, Bước qua chào hỏi khiêm cung thay là.
Trần-Minh thôi mới phân qua, Cha xưa tể tướng cửa nhà vinh sang.
Nhưng người sớm tách xuôi vàng, Nghĩ cơn thất vãn phò trang làm gì.
Ngày nay gặp lúc khoa kỳ, Nền tôi phải sấm mà đi cùng người.
Chư nho nghe nói liền cười, Bấy lâu mang lỗi xin người thứ tha,
Trần-Minh nghe nói cười xòa, Các câu sao lại lo xa điều này,
Chúng ta một gốc một thầy, Đồng liêu đồng đạo lấy ai mà hờn.
Nực cười thay kẻ tiểu nhơn, Ai nghèo chúng thị ai hơn lại chiu.
Hỏi nào khinh bạc cách kiêu, Bây giờ bưng bợ trưng tiu thay là.
Mãng còn bản luận ngâm nga, Bỗng nghe trống lệnh khai khoa trong thành.
Mấy muôn sĩ tử chanh rành, Kể làm bề quế người dành dành bản dương.
Chư nho lạc đệ khả thương, Một mình Trần-sĩ bằng chương danh đề.
Tiếng tam đồn dậy thôn quê, Bay qua tới quán Võ-khê trượng thay.
Đồn thối khắp tỉnh Sơn-tây, Nàng thời mừng rỡ ông thời lo ra.
Đồn lẫn tới quán Sơn-la, Trần-Minh khó chuỗi nay đã hiền vang.
Ba ngày mãn cuộc khoe khoan, Trạng-ngươn vào yết Thánh-hoàng trước ngại
Nam-vương phân trước kim-giai, Trẫm xem quan Trạng đáng tài an bang.
Công-nương cũng dự hồng nhan, Muốn đưa quan trạng dươn vàng kết đôi.
Phòng sau có kẻ nổi ngôi, Chẳng hay quan Trạng nghĩ thời lẽ nào ?
Trạng-ngươn quý tấu giữa trao, Cha tôi xưa cũng quỳen cao một thì.
Hằng ngày châu chạ đơn-tri, Chư người tể-tướng tên thì Trần-Công.
Bồi chơn không trẻ nổi giòng, Mới tìm đến chốn cửa không khăn nguyệt.
Chẳng ngờ vào chốn am-tiền, Gặp quan Thi-vệ ở miền tráo-ca.
Hai người ước nghĩa sui-gia, Lời giao ở trước phạt tòa trọng thay.
Từ tôi lưu lạc đến nay, Ra thân đói khát ngày ngày gian nan.
Nhờ nàng bảo bọc mọi đàng, Nhờ nàng giúp đỡ lo toan hết lòng.
Ơn kia nghĩa nợ chất chồng, Lẽ nào tôi lại phụ lòng tảo khang.
Hưởng tôi dặng chiếm báng vàng, Cũng là nhờ có sức nàng giúp tôi.
Nữ nào đem dạ bạc bồi, Nghinh tán yếm-cửu quên hồi gian nguy.
Mong ơn Thánh-chúa xét suy, Tôi cam chịu tội vàng thì khó vàng.
Nam-vương bèn phán trước sân, Trạng-ngươn tình hiếu nghĩa nhân vẹn nghi.

Như vậy đáng mặt tu mi. Đáng ngồi trên chốn đơn tri giáo dân.
Lời ta phân có quần thần. Con ta dẫu thật mười phần lịch xính.
Cam đành làm phận tiểu-tinh. Theo hầu quan Trang trọn tình phu thê.
Vợ chàng dẫu xấu dẫu quê. Ta cho trên bực chánh thể rõ ràng.
Trang-nguon vàng lảnh lời vàng. Nam-vương ban chiếu cho chàng vinh qui.
Bà quan đưa đón ly bì. Trường-dinh tống-từ thiệp thi hiển vang.
Trang-nguon từ-giã bá quan. Xe loan rục rỏ lách ngán ra đi.
Quần gia hầu hạ oai nghi. Gươm vàng nấp bạc đều thì cầm tay.
Nhạc bình trời giọng vui thay. Quán hầu rập tiếng hát bài quốc ca.
Phổ phường lớn bé trẻ già. Kéo coi quan Trang vinh hoa rần rần.
Xôn xao như hội nhà Tần, Tổng làng đón rước quan quân chực hầu.
Vệ quan dĩa rỏ đuôi dậu. Cho nên sửa soạn ngọc lầu xuê-xang.
Vi là có chiếu Thiên-nhan. Từ hôn hai họ dưng lang kết tình.
Xe loan vừa ghé đến dinh, Pháo mừng inh òi tiếp nghinh rộn ràng.
Ông bà mừng rỡ muôn vàng. Nói năng vui vẻ hỏi han đàng hoàng.
Thật là người thể đa đoan, Tinh đời đời dỗi nghĩ càng la thay.
Xưa sao khinh bỉ chê bai. Chừ sao lễ nghĩa mặt mày nở nang.
Xưa sao mắng chưởi dã vang. Chừ sao quý trọng ngọc vàng khó hơn.
Trang-nguon lã bác đại nhơn, Bỏ qua lỗi trước nhớ ơn nghĩa nang.
Lễ mừng hiệp cần dã an, Bỏ cơn lạn đần thiếp chàng đời trong.
Bắt tay lòng khấp khởi lòng, Mừng như cá dặng hóa rồng lên mây.
Nàng thời nưng chen ngang mày, Chàng thời nhắc nhở những ngày thọ án.
Rõ ràng tài tử giai nhân, Tao phùng gặp hội cán phân sắc tài.
Chàng bèn vàng bạc sắp bày, Đem qua dền đáp ơn thầy dã xóng.
Sơn-la chồng vợ thẳng xóng. Lễ nghi tế tự tổ tông ông bà.
Sửa sang mồ mã mẹ cha, Lãng cao tướng phu: thật là nghiêm trang.
Vợ chồng về đến phủ dưng, Hay tin thời bồng kinh mang rung rờ.
Vệ quan hôn đã lia đời, Vì chơn xét đánh thân thời nát tan.
Vợ chồng than khóc dã vang, Lo bề tống táng cư tang trọn nghi.
Vinh qui nay dã mãn kỳ, Trang-nguon chồng vợ đồng thời lại kinh.
Người xinh cảnh cũng thêm xinh, Ngán hoa đua nở bướm huỳnh phủ doanh.
Trên xe gái đẹp trai lành, Lịch đường tiên nữ giáng sanh cõi trần.
Người người xem thấy khen rằng, Châu-Trần nào có Châu-Trần nào hơn.
Đến tráo vào yết bệ đơn, Chúc trên Thành chúa Nam-sơn thọ trang.
Nam vương phán trước ngai vàng, Trai trái gái sắc đôi dưng xứng đôi.
Phong nang cảnh thất lảnh ngôi, Con ta thứ thất giao bôi nội ngày.
Một nhà sum hiệp từ đây, Xương tủy phải đạo không hay trái lòng.
Nam vương ngày nọ công đồng, Phán cung văn võ ngoài trong lời này.
Lòng ta mong đến Thiên thai, Quyết tìm vào chơn thiên dài tu thân.
Nhường ngôi Phò-mã chần dân, Sau là cây cỏ quần thần chuyén lo.
Đừng lòng dố kỹ so đo, Dưới trên hiệp sức khuôn phò gian sau.
Lo cho quốc phủ dân an, Võ văn chính bị, liên ban kinh vi.
Phán rời ban chiếu tức thi, Nhường ngôi Phò-mã trị vì từ đây.
Cả tráo rộn rịp vui thay, Lễ đưa hoàng-thượng, lễ bày tôn vương.

Tân quân ngự đến tòa chông, Bá quan chực rước thăng đường đã xong.
Bút huê vôi tả chiến rồng, Thăng-quờn lãn-trúc thưởng công quân thần.
Giảm thù suu-thê cho dân, Lại truyền phóng xã tù-nhân khắp miền.
Công thầy khó nhọc thâm niên, i bình vào trong các trao truyền Quốc-sư.
Tân quân vốn bực hơn từ, Chánh cung Đệ-Nhứt cũng người thiện-lương.
Tây cung giòng giõi nhà vương, Trọn bề tài đức vẹn dường thảo ngay.
Vây nên cũi Việt trong ngục, Quốc dân hưởng phước ngày ngày ẩm no.
Le đời xét lại khó dò, Tinh đời tráo chác lắm trò thị phi,
Vệ quan vốn kẻ vô nghi, Cho nên trời phạt thầy thi tan tành.
Con người vốn thật gái lành, Nên trời nhỏ phước mới dành ngôi sau.
Còn như Trần-sĩ lao đao, Không cơm không áo trông vào tả tơi.
Nào hay có việc đổi đời, Trần-Minh khổ chuỗi thay đời trị dân.
Dinh hư tiền trưởng bắt phân, Thanh suy bị thời xoay dần chẳng sai.
Kìa câu : Phước bất trùng lai, Gãm cho câu ấy có sai đôi phần.
Nhu chàng hoạn họa ghe lẫn, Song le gặp phước, phước phần trội hơn.
Cho hay những dấng hiền hơn, Lẽ nào trời hại đến con cuối cùng.

CHUNG

Young
in this
1860-1870
-1870
1870
1870

1

Nhà buôn THUẬN - HÒA

84 Đường Tháp Mười (Cholon mới)

Giấy số 275

Thơ tu vô bưu phiếu xin đề: TRẦN-VĂN-SỬU

TỔNG PHÁT HÀNH:

Các thứ thơ, tuồng hát bộ, bài ca, tiểu thuyết của nhà xuất bản Phạm-văn-Thỉnh.

CÁC THỨ THƠ

- 1.- LỤC VĂN TIÊN
- 2.- PHẠM CÔNG CÚC-HOÀ 1 - II
- 3.- LÂM-SANH XUÂN-NƯƠNG
- 4.- THOẠI-KHANH CHÂU-TUÂN
- 5.- BẠCH-VIÊN TÔN-CÁC
- 6.- TÔNG-TỬ-VUU
- 7.- NÀNG ỨT
- 8.- CHÀNG-NHÁI KIẾN-TIÊN
- 9.- BỜN-HÙNG-TIN 1 - II
- 10.- ĐƯƠNG-NGỌC
- 11.- THẠCH-SANH LÝ-THÔNG
- 12.- CON TẮM CON CÁM
- 13.- NAM-KINH BẮC-KINH
- 14.- TRẦN-ĐẠI-LANG
- 15.- LANG-CHÂU CÙI
- 16.- LÝ-CÔNG THỊ-HƯƠNG
- 17.- TRÒ ĐỒNG
- 18.- LÂM-SANH LÂM-THOẠI
- 19.- TAM NƯƠNG
- 20.- TRẦN MINH KHỎ-CHUỐI
- 21.- NGỌC-CAM NGỌC-KHỎ
- 22.- ÔNG TRƯỞNG TIÊN-BƯU
- 23.- MỤC-LIÊN THANH-ĐỀ
- 24.- CHIẾU QUÂN CỐNG HỒ
- 25.- TRẦN-SANH NGỌC-ANH
- 26.- NHỊ THẬP TỬ HIẾU
- 27.- Quan-Công phực Huệ-dung-Đạo
- 28.- LA-THÀNH tróc NGŨ-VƯƠNG
- 29.- ĐƯƠNG ĐƯƠNG Trường-Bôn
- 30.- SÁU-TRỌNG HAI-ĐẦU
- 31.- SÁU NHỎ

- 32.- TÚY-KIEU ĐỜI NAY
- 33.- TÚY-KIEU PHÚ
- 34.- VĂN-TIÊN CỜ BẠC
- 35.- HỒ XAY LỬA
- 36.- HÁT VA HỒ GÓP
- 37.- TIẾT-GIAO ĐOẠT NGỌC
- 38.- TIẾT-CƯƠNG KHỞI NGHĨA
- 39.- PHỤNG-KIEU LÝ-ĐĂNG
- 40.- NĂM TÝ
- 41.- PHẠM CÔNG
- 42.- QUAN ÂM THƠ
- 43.- ẢN TÌNH 1 - II
- 44.- CÂU HÁT ĐỐI ĐÁP
- 45.- CÂU HÁT HUỆ TÌNH
- 46.- CHUYỆN TIỂU LÂM

THƠ HẬU (tiếp theo thứ nhất)

- 47.- HẬU VĂN-TIÊN
- 48.- HẬU PHẠM-CÔNG CÚC-HOÀ
- 49.- HẬU LÂM-SANH XUÂN-NƯƠNG
- 50.- HẬU THOẠI-KHANH C. T.
- 51.- HẬU BẠCH-VIÊN TÔN-CÁC
- 52.- HẬU TÔNG-TỬ-VUU
- 53.- HẬU NÀNG ỨT
- 54.- HẬU CHÀNG NHÁI

(Chàng Tin toan trào)

TUỒNG HÁT BỘ

- TUỒNG TAM QUỐC 3 cuốn
SAN-HẬU (Tạ-ôn-Đinh) 3 cuốn
TỬ LINH (Long-Lân, Quí-Phụng) -
PHONG BA ĐÌNH (Nhạc-Phí) 2 cuốn

Văn Quốc-Ngữ A. B. C. hiệu « CON CHÓ CON GÀ » học dễ hiểu hơn hết
Có bán đủ đồ Bazar, và đủ các thứ cho học sinh cần dùng